

Nr 44

LANDSKAPSLAG

om försök med frikommuner

Föredragen för Republikens President den 15 juni 1990

Utfärdad i Mariehamn den 28 juni 1990

I enlighet med landstingets beslut¹⁾ stadgas:

Allmänna bestämmelser

1 §

Försökets syfte

I syfte att effektivisera den kommunala förvaltningen, öka den kommunala självbestämmanderätten och decentralisera beslutsfattandet ordnas försök med frikommuner såsom i denna lag stadgas. Kommuner som deltar i försöket benämns i denna lag frikommuner.

Försöket får inte äventyra kommunmedlemmarnas rättssäkerhet eller tillgången till samhällstjänster.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på de kommuner och kommunalförbund som meddelat landskapsstyrelsen att de önskar delta i försöket med frikommuner. Vad i lagen sägs om kommun gäller i tillämpliga delar och på motsvarande sätt även kommunalförbund.

Försökets innehåll

3 §

Omorganisering av förvaltningen

Oavsett vad därom i landskapslagstiftning är särskilt föreskrivet kan fullmäktige i frikom-

mun bestämma om uppgiftsfördelningen mellan olika kommunala organ. Fullmäktige kan även besluta om indragning av organ som enligt landskapslag skall finnas i kommunen.

I frikommun äger styrelsen, om inte fullmäktige med stöd av 1 mom. annorlunda bestämt, sådan rätt till övertagande av befogenheter som avses i 50 § kommunallagen för landskapet Åland (5/80) även i fråga om organ beträffande vars verksamhet i landskapslagstiftningen finns särskilda bestämmelser.

Enbart organ med fler än en medlem kan med stöd av denna lag anförtros beslutanderätt i fråga som rör utövande av förvaltningstvång.

4 §

Delegering av beslutanderätt från landskaps- till kommunalförvaltningen

Fullmäktige i frikommun kan besluta att visst kommunalt organ från i beslutet angiven tidpunkt övertar förvaltningskompetensen från vederbörande landskapsmyndighet när saken rör

1) prövning av i 5 § 2 mom. byggnadslagen för landskapet Åland (61/79) avsedd ansökan om tillstånd till tätbebyggelse;

2) förlängning av giltighetstiden för i 23 § 3 mom., 36 § 2 mom. 3 och 5 punkterna, 38 § 1 mom., 88 § 2 mom. 1 och 3 punkterna samt 89 § 1 mom. byggnadslagen för landskapet Åland avsedda förbud; utfärdande av i 24 § 1 mom. samma lag avsedda förbud;

¹⁾ Ls framst. nr 32/1989—90

Lu bet. nr 16/1989—90

Stu bet. nr 31/1989—90

3) prövning av i 121 § 1 mom. byggnadslagen för landskapet Åland avsedda dispensansökningar;

4) prövning av i 8 § landskapslagen om brand- och räddningsväsendet (37/77) avsedda ärenden;

5) föreläggande av i 31 § 2 mom. landskapslagen om renhållning (3/81) avsett vite;

6) prövning av ärenden som avses i 23 § 5 mom. och 24 § landskapslagen om naturvård (41/77);

7) föreläggande av vite som avses i 35 § landskapslagen om naturvård, såvitt gäller i lagens 24 § avsedda ärenden;

8) tillstånd till försäljning och utställning som avses i 4 § landskapslagen om minuthandelns affärstid (10/70);

9) tillståndsärenden enligt landskapslagen om härbärgerings- och förplägningsrörelser (1/72);

10) syn och godkännande av nöjeslokal i enlighet med bestämmelserna i 47 § landskapslagen angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland (32/52);

11) uppgörande av vägplan för i landskapslagen om kommunalvägar (16/64) avsedda vägar, sålunda att vägplan kan uppgöras av såväl landskapsstyrelsen som den berörda kommunen;

12) tillståndsärenden som avses i 10 § landskapslagen om kommunalvägar;

13) ärenden som avses i 5—12 och 14—21 §§ landskapslagen om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse (56/88), med beaktande av att skyddsföreskrifter inte får utfärdas eller ersättning fastställas utan landskapsstyrelsens samtycke, om det kan medföra kostnader för landskapet; samt.

14) ärenden som avses i 29 §, 35 § 6 mom., 42 § 2 mom. och 69 § 4 mom. grundskollagen för landskapet Åland (18/88).

Även i andra än i 1 mom. avsedda fall kan beslutanderätt som enligt landskapslag tillkommer landskapsmyndighet delegeras till kommun, under förutsättning att åtgärden är förenlig med de syften som anges i 1 §. Om delegering besluter landskapsstyrelsen på ansökan.

5 §

Befrielse från underställnings- skyldighet

Beträffande frikommun tillämpas inte reglerna rörande underställande av beslut land-

skapsstyrelsen för fastställelse, när fråga är om beslut som fattas med stöd av

1) 30 och 85 §§ byggnadslagen för landskapet Åland;

2) 20 § 2 mom. landskapslagen om offentliga nöjestillställningar (28/69);

3) 5 § 2 mom. landskapslagen om barndagvård (38/73) samt

4) 15 § 2 mom. och 86 § 1 mom. grundskollagen för landskapet Åland.

Även inom andra än i 1 mom. avsedda sakområden kan befrielse från underställningsskyldighet medges, under förutsättning att ifrågasvarande ärenden på grund av den sakkunskap som är tillgänglig hos kommunen kan antas undergå en i alla avseenden lagenlig handläggning. Om befrielse från underställningsskyldighet besluter landskapsstyrelsen på ansökan.

6 §

Rätt till avvikelse från vissa regler

Oavsett vad därom särskilt är föreskrivet kan fullmäktige i frikommun besluta om en avvikande reglering i följande avseenden:

1) ordningen för handläggning av byggnadslovsärenden, dock så att avvikelse inte får göras från bestämmelserna om hörande av granne;

2) skyldigheten att anta i 33 § 1 mom. landskapslagen om stöd för bostadsproduktion (14/82) avsedd bostadsproduktionsplan; planens giltighet i tiden;

3) avgifter och ersättningar som avses i 19 § landskapslagen om folkhälsoarbetet (22/73);

4) omfattningen av kommuns i 5 § landskapslagen om minuthandelns affärstid dispensbefogenhet;

5) avgifter och ersättningar som avses i 13 § 3 punkten landskapslagen om planering och landskapsstöd inom social- och hälsovården (63/83);

6) avgifter som avses i 28 § socialvårdslagen (FFS 710/82);

7) avgifter som avses i förordningen om avgifter för socialservice (FFS 887/83);

8) bestämmelsen i 5 § 3 mom. landskapslagen om barndagvård om familjedagvårdares barn; kravet i 26 § på landskapsstyrelsens godkännande för ibruktagande av daghem;

9) gruppindelning enligt 6 § landskapsförordningen om barndagvård (61/73);

10) bestämmelserna om avgiftsfrihet i 8 § landskapslagen om allmänna bibliotek (8/62)

med beaktande av att bokutlåningen skall vara avgiftsfri; samt

11) fördelningen av uppgifter mellan kommunens tjänstemän.

Oavsett vad i annan lag är föreskrivet, skall vid beräkning av landskapsandel och -bidrag för verksamhet till vilken i 1 mom. avsedda avgifter och ersättningar hänför sig, som inkomst av dessa beaktas det belopp som i riket i motsvarande fall skulle ha uppburits genom avgifter och ersättningar.

Även inom andra än i 1 mom. avsedda sakområden kan rätt till avvikande reglering medges, under förutsättning att regleringen är av organisatorisk eller funktionell karaktär. Om sådan rätt beslutar landskapsstyrelsen på ansökan. Gäller ansökan avvikelse från reglerna i 30 § kommunallagen för landskapet Åland, är en förutsättning för prövning av ansökan att beslutet härom fattats i den ordning sagda lagrum föreskriver.

Övervakning av försöket

7 §

Landskapsstyrelsens övervakningsansvar

Landskapsstyrelsen skall följa försöket med frikommuner.

Frikommun är skyldig att lämna landskapsstyrelsen de uppgifter som behövs för övervakningen av försöket.

8 §

Meddelande om försöksåtgärder

Frikommun skall underrätta landskapsstyrelsen när fullmäktige fattat beslut om försök som avses i 3 § 1 mom., 4 § 1 mom. eller 6 § 1 mom. Underrättelse skall även ske när beslut fattats om upphörande av försöket. Det sistsagda gäller även beslut om upphörande av försök för vars inledande krävs särskilt tillstånd.

På det sätt som är föreskrivet om kommunala meddelanden skall frikommun underrätta kommunens invånare om beslut beträffande försök som avses i denna lag.

Särskilda bestämmelser

9 §

Ärende som är under handläggning

Vid omorganisering av förvaltningen i enlighet med 3 §, övertagande av förvaltningskom-

petens enligt 4 §, befrielse från underställningsskyldighet enligt 5 § och rätt till avvikelse enligt 6 § skall, om inte annat följer av bestämmelse i denna lag, beträffande ärende som är anhängigt när beslut om inledande eller upphörande av försök fattas, tillämpas de regler som gäller vid tidpunkten för fattandet av beslutet.

Ändras grunderna för avgifter som skall betalas för kommunala tjänster, skall i fråga om tjänster som nyttjades innan ändringen trädde i kraft tillämpas tidigare gällande grunder.

10 §

Frånträdande av förtroendeuppdrag

Indras kommunalt organ med stöd av 3 § 1 mom., skall de medlemmar av organet som är förtroendevalda frånträda sina uppdrag så snart de vid organet anhängiga ärendena slutbehandlats, eller, med stöd av 3 § 2 mom., övertagits av kommunstyrelsen.

11 §

Ordningen för handläggning av ärenden

Föreskrivs för handläggningen av visst ärende särskild ordning skall, om inte annat följer av denna lag, den ordningen såvitt möjligt följas även när ärendet handläggs av organ till vilket det överförts med stöd av denna lag.

12 §

Ändringssökande

I fråga om ändringssökande skall beträffande ärenden som avses i 3 § tillämpas de regler som gäller vid sökande av ändring i beslut som fattats av det organ från vilket ärendet överförts. Har uppgiftsöverföring skett med stöd av 4 eller 5 § söks ändring hos landskapsstyrelsen.

Ändring får inte sökas såvitt gäller ändamålsenligheten av beslut som avses i 1 mom. I övrigt tillämpas beträffande ändringssökande det som allmänt gäller eller är särskilt föreskrivet.

13 §

Ikraftträdelse och giltighetstid

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1990 och gäller till och med den 31 december 1995,

dock så att lagen äger fortsatt tillämpning i fråga om ärenden som omfattas av försöket och är anhängiga vid utgången av lagens giltighetstid. Förberedande åtgärder för lagens verkställighet kan vidtagas innan lagen trätt i kraft.

Mariehamn den 20 april 1990

OLOF JANSSON
talman

Karl-Gunnar Fagerholm
vicetalman

Jan-Erik Lindfors
vicetalman